

SZERKESZTŐI IRODA

Balmaz-utca 47-dik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ „ELLENZÉK” ELŐFIZETÉSI DÍJA:

Egész évre 16 frt. vagy 32 korona. Negyed évre 4 frt. vagy 8 korona. Félévre 8 frt. „ 16 korona. 1 hóra 1 frt 50 kr. vagy 3 korona.

Egyes szám ára 5 kr. vagy 10 fillér.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.

Kéziratok nem adának vissza.

ELLENZÉK

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

KIADÓ-HIVATAL:

Kolozsvárt, Belközép-utca 33. szám.

HIRDETÉSI DÍJAK:

Egy cztimeternyi tér ára 4 kr. Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek. Reclam sora: 1 frt. Bélyegilleték minden hirdetés után 30 kr.

Nyitlőrti cikkek:

garmand sora után 20 kr. fizetendő.

Ugron Gábor győzelme.

A képviselőház tegnapi ülésének rendkívüli érdekességet kölcsönzött Ugron Gábornak hatalmas és merész röptű beszédje.

Az ülés elején a honvédelmi tárca költségvetését kezdték tárgyalni.

Többen már elmondották beszédjeiket, mire felszólt Ugron Gábor s felhívta a minisztert, hogy a vita berekesztése előtt mondja el a beszédjét, hogy arra esetleg alkalmuk legyen reflektálni.

Fejérváry indulatosan felelt az Ugron felszólítására a mi aztán arra adott Ugronnak alkalmat, hogy egy fényes és magas szárnyalású beszédben ítélje el Fejérváry katonai politikáját és ítélje képtelennek a minisztert arra a feladatra, mely az állásával együtt jár.

Ugronnak alább olvasható beszédje egyike ama parlamenti szónoklatoknak melyek nemcsak magukkal ragadnak, nemcsak hevesebb lüktetésbe hozzák a vérünket, hanem meggyőznek az argumentumok igazságával és erejével.

A beszéd — mint a tudósításokból kitűnik — felvillanyozta az egész házat.

És méltán. A beszéd költői szépségei, a retorikai fordulatok merészége, az évek gazdagsága és azok logikai csoportosítása egyikévé teszik e beszédet a legbecsesebb parlamenti szónoklatoknak, s egyáltalán nem lehet csodálni, ha a Ház nemcsak tesszéssel, hanem valóságos elragadtatással fogadta e fényes parlamenti szónoklatot.

Fejérváry báró egész politikájának tarthatatlanságát még eddig oly meglepően igaz és súlyos argumentumokkal alig bizonyította még be valaki, mint most Ugron Gábor, a ki mint illetőleg bírálója a honvédelmi miniszter politikájának egész fegyverkészlettel mutatta ki, hogy Fejérváry báró nem méltó arra az állásra, melyet elfogallva tart.

A honvédség kifejlesztését illetőleg Ugron Gábor oly alapos és meggyőző kérdéseket vetett fel, melyek méltán tarthatnak igényt a legkomolyabb figyelembe vételre.

A kik elolvassák e gyönyörű beszédet meggyőződhetnek arról, hogy Ugron Gábor ép oly igazságos, mint erőteljes kritikát gyakorol a Fejérváry politikája felett.

A Házzal együtt e nemzet is méltán tapsolhat Ugron Gábornak e fényes és maradandó becsű szónoklatért.

Politikai hírek.

A házassági jog. Mint a „B. C.” írja: Szilágyi igazságügyminiszter holnap, szombaton terjeszti be a „házassági jogról” szóló 167 szakaszra terjedő törvényjavaslatot a képviselőháznak, miután már a több mint 30 ívre terjedő indoklás is elkészült.

A valuta rendezése. A valutarendezés céljából beszerzett aranykészletek ellenőrzésére kiküldött országos bizottság Széll Kálmán elnöke alatt tegnap ülést tartott, melyen jelen voltak Wekerle Sándor miniszterelnök, Lukács László pénzügyminiszteri államtitkár, Enyedi Lukács miniszteri tanácsos, továbbá Gaál József, Bujanovics Sándor, Lukács Antal, Kun Miklós és Busbach Péter bizottsági tagok. Elnök bejelent, hogy gr. Cziráky Antal a bizottság jegyzője betegség miatt nem lehet jelen, ennek folytán a jegyzőkönyv vezetésére Gaál József bizottsági tagot kéri föl. A bizottság megállapított ügyrendje a tagok között kiosztván, Wekerle Sándor miniszterelnök bemutatja az aranykészlet 1893. évi okt. 31-iki átlagáról egybeállított kimutatást. A bizottság a kimutatás adatait a valuta rendezésére lekötött aranymennység meglétének konstataciója mellett tudomásul vette. Egyúttal elhatározta a bizottság azt is, hogy a jövő hóban a kőrmöcbányai pénzverdet veszi ellenőrzési szemlé alá. Ezzel az ülés véget ért.

A T. Ház.

Budapest, nov. 30.

A képviselőház mai ülésén a vita megkezdése előtt a honvédelmi miniszter betérjett az 1894. évi ünnecmegajánlásról szóló törvényjavaslatot s ezzel kapcsolatban az önkényesek vizsgálóról, továbbá a hadseregben előfordult öngyilkosságokról szóló jelentését. Betérjett ezenkívül a miniszter két törvényjavaslatot: a népfelkelés némely csapatjának jelentkezési köteletségéről és a csendőrségi csapatok szaporításáról. Valamennyit a honvédelmi bizottsághoz utasították.

Ezután megkezdtek a honvédelmi tárca költségvetésének tárgyalását.

Tóth Aladár a honvédségnél szükséges műszaki csapatok kérdésével foglalkozott s arra hívta fel a minisztert, hogy már béke idején s a nyelvi akadályok elkerülése szempontjából magyar csapatokból jelölje ki azokat a tiszteket, a kik mozgósítás esetén a honvédségnél műszaki vezetésre lesznek hivatva.

Tóth Ernő bírálata végén a honvédelmi

kormányzatra a következő határozati javaslatot terjesztette be:

„Utastija a képviselőház a honvédelmi minisztert, hogy a honvédség tüzér- és műszaki csapatainak felállítását tekintetében tegyen jelentést a törvényhozásnak.”

A következő szónok, Bolgár Ferencz kifogásolta, hogy a miniszter nem tűntette fel jelentésében, mennyibe fog kerülni a honvédség tervezett fejlesztése.

Ezután újból szóba hozta a közös hadseregben a honvédséghez való áthelyezések kérdését s kijelentette, hogy bár a miniszter taval ny nem fogadta el erre vonatkozó határozati javaslatát, az idén is a következő határozati javaslatot terjesztette be:

„Utastija a képviselőház a honvédelmi minisztert, hogy évente a költségvetéssel kapcsolatban terjeszsen kimutatást a törvényhozás elé arról, hogy hány tiszte helyeztek át a közös hadseregtől a magyar királyi honvédséghez.”

Nagy István Tóth aladár beszédére reflektálva hangsúlyozta, hogy a honvédségi zenekarok csinadrattája helyett szivesebben hallaná az első honvédségi ágyu hangját. A honvédségnek műszaki csapatokkal való kiegészítését, a Ludovikának pedig igazán felsőbb katonai akadémiává való fejlesztését sürgette s aztán Bolgár példájára ő is megújította egy tavalyi határozati javaslatát, mely így szól:

„Addig is, míg az ország pénzügyi helyzete egy, a magyar honvédségi tisztkar családos egyének leányai részére létesítendő leánynevelő intézet felállítását lehetővé teszi, utastija a Ház a tiszte honvédelmi miniszter urat, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter ural egyetértően a szükséges intézkedéseket tegye az iránt, hogy a magyar honvédtisztek leányai az országban már létező kiválóbb nőképző tanintézetekben létesítendő alapítványi helyek adományozása útján részesülhessenek magyar hazafias szellemű és irányú neveltetés mellett alapos kiképzetésben, mígvégből a megfelelő összegek az 1895. évi állami költségvetés megfelelő rovatába okvetlenül felvéssenek.”

Wekerle Sándor miniszterelnök Nagy Istvának azt válaszolta, hogy a honvédtisztek leányvárnak Magyarországon való nevelését helyesli, de nem látja be, hogy ezért akár külön intézetet, akár a létező intézeteknél alapítványi helyeket kellene létesíteni.

Thaly Kálmán, szemben azzal, hogy a honvédségnek tüzérséggel és műszaki csapatokkal való ellátását csak pénzügyi kérdésnek mondják, kijelentette, hogy a függet-

lenségi párt minden áldozatra kész, csak hogy a honvédségnek ezt a kiegészítését elérje. De az akadályok nem pénzügyi természetűek, hanem Bécs az, mely ebben is ellenszegül Magyarországhoz. Nem akarásnak nyögés a vége s a kormány hiába tagadja, nem tudja kieszközölni Bécsben a műszaki csapatok létesítését. Szóval tette ezután a sok öngyilkosság ügyét is, az emberségesebb bánásmódot sürgetve mely egyetlen mód az az öngyilkosságok számának csökkentésére. Thaly megemlékezett arról is, hogy a fiúmei, Tengerészeti Akadémiáról magyar ifjakat a német nyelv nemtudása miatt visszautasítottak. A költségvetést pedig a honvédségre való tekintettel elfogadta.

Madarász József azonban kijelentette hogy míg önálló nemzeti hadseregünk nem lesz, ennek a miniszternek és ilyen körülmények között nem szavazza meg a költségvetést.

Miután az elnök már be akarta rekeszteni a vitát, Ugron Gábor kijelentette, hogy ő maga is beszélni óhajtna, de előbb meg akarja várni a miniszter beszédét. Elítélte azt az eljárást, hogy a miniszter bevárja a vita berekesztését s csak akkor nyilatkozik, mikor szavaira nem lehet már reflektálni.

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter ingerülten jelentette ki, hogy soha sem várta be a vita berekesztését s különben is lecskét a Házban mindenkitől elfogadta Ugron Gábertől soha.

Ugron Gábor nyugodtan akart válaszolni s azt jegyezte meg, hogy a miniszter a kinek mindig joga van beszélni, akkor szóljon fel, mikor szavaira a képviselők, a kik nem beszélhetnek mindig, megtehetik a maguk észrevételeit. De a honvédelmi miniszter nem respektálja a házat, a mint nem hordja szívén a honvédség érdekeit. . . . (Nagy zaj.)

Perczel Dezső alelnök (az elnöki szék-ből): A képviselő urat ezekért a szavakért rendreutasítom.

Ugron Gábor: Ha egy képviselőnek a miniszterrel még ennyit sem szabad mondan, akkor miért vagyunk itt? Inparlamentáris kifejezésért az elnöki rendreutasítást elfogadom, de mindenféle tanácsokat egyszer s mindenkorra kikérek magamnak. (Nagy zaj.) — Rendre! Rendre! — zugott a jobb-
oldal.

Ugron Gábor, ezután azt a kérdést vetette fel, hogy milyen jogon ülhet a magyar kormányban egy közös hadseregbeli tényleges tábornok, a ki, mint ilyen a közös hadügyminiszter juriszdikciójának van alávetve? Ugron nagyszabású beszédét, melyet lapunk más helyén közlünk, azzal vé-

gezte, hogy a mig báró Fejérváry Géza fog állani a honvédelmi tárca élén, a költségvetést nem szavazza meg.

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter szólt fel. A honvédség fejlesztésére — ugymond — minden lehetőt megtett s neki az ország bírálata lehet mértékadó, nem pedig az Ugron Gábor.

A miniszter kijelentette, hogy neki mozgósítás esetén a tényleges szolgáltatban levő tisztekre kell sujt fektetnie.

Az egyes felszólalásokra válaszolva, a miniszter kijelentette, hogy a honvédségi zenekarok szervezésének csak pénzügyi akadályok állják útját.

Egy hang: Másra van pénz!

Fejérváry: Muzsikálni és ágyuzni egyszerre nehéz. (Nagy derültég).

A honvédségnek tüzérséggel való felszerelését a miniszter szükségletlennek mondotta s ebből a szempontból ellenazta Tóth Ernő határozati javaslatát. (Nagy zaj a székbal-
oldal.)

Bolgár Ferencznek válaszolva a miniszter kijelentette, hogy a tervezett fejlesztés körülbelül öt millióba fog kerülni. Ami a tisztektől való rossz bánásmódot illeti, neki arról tudomása nincs. De ha konkrét esetről fogják értesíteni okvetlenül intézkedni fog. Bolgár Ferencz határozati javaslatát nem elenezte és kijelentette, hogy már a jövő költségvetésben esatolni fogja az áthelyezésekről szóló kimutatást.

Egy hang: Végre valamit teljesít.

Fejérváry: Nem kerül pénzbe. (Nagy derültég.) Ezután még Nagy Istvának és Thaly Kálmának válaszolt. Az öngyilkosságok a katonaságnál sokszor egymásból folynak, Peldául Boszniában egy őrmestert kinas miatt három évre ítéltek s akkor aztán az őrmester is öngyilkossá lett. A lapok pedig akkor megint katonai brutálításokról mondtak meséket. Végre Ugronnak válaszul a miniszter kijelentette, hogy ő szolgáltatott kivüli altábornagy s mint ilyen, nem áll a közös hadügyminiszter juriszdikciójá alatt. A költségvetés elfogadását kérte.

A vitát holnap folytatják.

Az ülés végén betérjettették a pénzügyi bizottság jelentését a reformátusok nagyobb segélyezése ügyében hozzá utasított tételt tárgyában.

Ugron Gábor beszéde.

Tartotta a képviselőház nov. 30-iki ülését.

T. ház! Én a költségvetés tárgyalásánál semmi tekintetben sem tartom elfogadhatónak azt, hogy a t. miniszter urak csak a vita bezárása után válaszoljanak. Én magam is hozzá kívánok szólni a költségve-

AZ „ELLENZÉK” TÁRCZÁJA.

1893. december 1.

A Várnász.

(Visszaemlékezés a holnapi előadás alkalmából.)

Írja és Fehérváry Antalnak ajánlja E. Kovács Gyula.

Kedves Kovács ur!

Hogy lehetne kimódolni, kiokoskodni egy teli házat a jövő december elsejére a Vörösmarty születése évfordulójára? Mit adjunk? Mit csináljunk?

Szólit meg ezernyolecszázhatvannyolcz októberének közepe körül Fehérváry Antal színházunk akkori vállalkozó igazgatója.

— Biz azt nehéz egyszerre, így sebtibe megmondani. Mert a mit . . .

— Nem a pénz beszél belőlem. Ugy segéljen nem! Mi egy estét feláldozni egy esztendőben Vörösmartynek? De tudja, rosszul esik az ember lelkének, ha kongó, üres házmal kénytelen megünnepelni a haza olyan koszosur költőjét. Előre fáj a szívem. Rosszul vagyok bele, ha rá gondolok.

— Bizony magam is; de . . .

— Áldja meg az isten! Látja idejében szőlők; még csak októberben vagyunk. Gondoljon ki valamit. Mit lehetne olyat adni, a mi az újdonság vonzerejével hatna a közönségre.

— Hát Maróthbán; az Áldozat; Árpád ébredése.

— Hisz' azt én is tudom; sőt az a baj,

hogy csak épen ezeket tudom; épen azért üres mindig a ház ez alkalommal mert évek óta egyebet se adunk; ez a három darab járja a hol járja. Agyon untatjuk vele a közönséget. Járják itt a színházat mindig, nincs nekem az ellen panaszom. Hiszem én, hogy a Vörösmarty estéjén is előjőnének csak ne mindig ezekkel állanánk elő. Eduardó Kunigunda; Kunigunda Eduardó.

— Tökéletesen igaza van; de hát eddig erről én még nem gondolkoztam. Így hirtelen nem tudok.

— Nem kérem én, hogy hirtelen, hogy most mindjárt feleljen. De gondolkozzék! Tudja mit kedves Kovács ur! Én is bajba vagyok. Sokba került a nyár; valami sokat én se ígérhetek; de ha kieszi, hogy december elsején teli színházunk lesz: száz darab jó szívtart vagy — már a színház teliségéhez képest — nem sajnálók kétszáz darabot sem.

— Britanika!

— Helyes!

— Britanika. Kétzáz. Okvetetlen kétzáz.

— Helyes!

Különben; ugy segélyen nem aszivar . . .

— Ugy segéljen meglesz!

— Jó jó! Gondolkozom. Aztán majd szőlök. De Vörösmartyra mondom nem a szivar . . .

— Jó jó! Nem nem! Tudom! Gilt!

Annai mintha már az asztalán volna.

Integtetve, kacagva elválnak.

Haza megyek a Szénutczába 130 szám alatti lakásomba, a kedves felelőhetetlen jó házi asszonyomnak üzvegy Nagy Samunének vendégszerető barátságos hajlékába. Neki

esem a szívnak és a gondolkozásnak. Végig-yégig gondolatom. Sorra szedegetem, hogy miféle darabokat is írta Vörösmarty az én imádott bálványom? Elidőzőm mindenik eszembe idézett drámájának meséjén; cselekvényei érdekes vagy érdektelen voltak, már a mennyire pusztá visszaemlékezésből képes voltam erre. Egyszer csak mire bukkantok? Egyszer csak azon vezem észre, hogy a debreczeni kollegium nagy könyvtára ajtajának jobb oldalán az ablak mélyedésébe dőlve olvasom a Várnászt. Épen ugy mint hatodosztályos koromban valósággal épen azon a helyen életemben először olvastam volt azt. Egészen oda képzeltem, ott láttam magam; visszaringatottam abba a csodálatos misztikus elragadtatásba, melybe ifju lelkemet a Várnász megrázó jelenetei varázsozták.

Éreztem mint bizsereggett, gyuladozott a vérem, hogy tolt az arcomba, hogy káprázott a szemem, hogy gyorsult, hogy neki eredt, hogy fogott maradozott a lélegzetem a negyedik felvonás végjelentésében a Tanár és Telegdy közt folyó szörnyű párbeszéd árján; hogy állt élére külön hajam minden szála, a Telegdy rettenetes katasztrófáján midőn csak imént kiadott rendelete a végítélet iszonyával nyallalki lelkébe, hogy Kuvik Andor cselédjét tulajdon fia meggyilkolására parancsolta ki; „Andor! meg ne öld! Irtoztató lesz érte haragom! Irtoztató!” S elrohant.

Remegve forgattam a könyvet kivált a véglapok felé; s a mélységes csendességben, véletlenül épen semmitől sem zavart, teljes

gyönyörrel engedtem át magam a rémtüet izgalmaimnak, s midőn a végzetes parancsa meggyilkolt szerencsétlen fia srjára roskadt Telegdy előtt Tanár véres szelleme fölhuzódik s lebegeve maga után integeti a bűntudat víziói közt hánytorgó hőst, majd midőn ez a száz ölnyi mély sziklahasadékba zuhan s Tanár szelleme elolvad a légté: tisztán emlékszem még ma is hogy eszméletemet majdnem egészen elvesztettem — szét-
szétem magam körül. megtagogattam a pódium sarkának ablakát, megvizsgáltam a könyvtár ajtaját, újra meg újra lenéztem az emeletről az udvarra, hogy meggyőződjem: hogy én vagyok-e én? hogy hol is vagyok én tulajdonképpen?

Legyen ez szegénység vagy együgyűség nem bánom, de kivallom, hogy soha olvasmány mai emlékezetem szerint ily elragadó hatást nem tett reám. Nem magyarázom; nem érthetetlen ez.

No de már

téshez és megtörténhetik, hogy a t. miniszter ur felszólalása után némelyekre talán nem is reflektálnék, ha pedig a t. miniszter ur bevárja azt, a míg a vita be van zárva, úgy a tárgyalás elveszti értékét és érdemét, ugyanazért kérem a t. miniszter urat, hogy tegye meg észrevételét még a vita bezárása előtt. Ez az, amit a t. miniszter urtól kérek. (Helyeslés a szélső baloldalon.)

Ugron Gábor: T. ház! A t. honvédelmi miniszter ur nem érti a házzsabályokat.

A házzsabályokban az van, hogy a miniszter mindenkor felszólalhat, az illendőség könyvében pedig az van megírva, hogy akkor kell egy tárca-miniszternek felszólalni, a mikor a felvilágosítások megadására szükség van. (Ugy van! Ugy van! a szélső baloldalon.) A miniszterek igaz, hogy mindenkor beszélhetnek, de a képviselők ezt mindenkor nem tehetik és épen ezért tartozik a miniszter a maga idejében beszélni, hogy azok a képviselők, a kik, mint a miniszterek mindenkor nem beszélhetnek, a maguk észrevételeit megtehessék. (Helyeslés a szélső baloldalon.)

Hogy a t. miniszter ur mit fogad el tőlem és mit nem: arról nincs szó, hogy valamit tőlem elfogadjon, hanem arról, hogy az alkotmányos tárgyalások rendjét igyekezzék úgy megtartani, hogy az a tárgyalás ne egy karrikatúra legyen, hanem legyen annak az intézménynek is hasznára, a melyet a t. miniszter urnak itt a képviselőház termében képviselnie kellene, de a mely intézmény érdemeit sem itt a képviselőházban, sem a házon kívül a t. miniszter ur lelken nem viseli. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon. Élénk mozgás és ellentmondás jobboldalon.)

Elnök: Kérem a t. képviselő urat, ne használjon olyan kifejezéseket, a melyeket a parlamentben használni nem illik. (Élénk mozgás a bal és szélső baloldalon.)

Ugron Gábor: Ha még azt sem lehet egy képviselőnek mondani, hogy a miniszter az ő tárcáját nem kellőképen képviseli, szíven nem hordja, akkor nem tudom, miért ülünk itt. Ha imparlamentáris kifejezést használok, az elnök urnak van joga beszélni és rendreutasítani, de mindenféle tanácsadást egyszer s mindenkorra kikérem magamnak. (Élénk helyeslés a szélső baloldalon. Zajos mozgás és felkiáltások jobboldalon: Rendre! Rendre!)

Elnök: A képviselő urat rendreutasítom. (Zaj.)

Ugron Gábor: Én azt mondtam t. ház, hogy a t. honvédelmi miniszter ur tárcáját ügyei és a honvédelmi intézmény érdekét lelken nem hordja, s erre tőlfelől olyan moraj támadt. Jó volna a képviselő uraknak, mielőtt morognának (Derűltetés a szélső baloldalon. Élénk mozgás és felkiáltások jobb felől: Rendre! Rendre!) megfontolni először, hogy milyen helyzetben van a miniszter ur, mint a kabinet tagja itt a magyar képviselőházban. Ha önök fölűtik az 1893. évre kiadott katonai chematiizmust, annak 133. lapján azt fogják olvasni, hogy „Angesteller Feldzeugmeister und General, der Cavallerie Baron Géza, Fejérváry honvédelmi miniszter (Mozgás a szélső baloldalon.)

Azt kérdem most, hogy a ki Angesteller Feldzeugmeister, az a közös miniszter jurisdiktója és hatósága alá tartozik-e, igen, vagy nem? És, ha tartozik, akkor a magyar kabinetnek, ennek az alkotmányos testületnek, ennek a magyar kormánynak, a melynek függetlenség, szabadnak kellene lennie, egyes tagjai alárendeltségi helyzetben nem lehetnek, mert együttesen egy ország oudenitását, egyenkint pedig az ország egy kormányzati ágát képviselik. Ne ütközzék meg akkor a t. országgyűlés, ha a magyar honvédelmi minisztérium nem egyéb kezd lenni, mint egyik osztálya a közös hadügy-

minisztériumnak, és ne ütközzék meg senki abban az esetben, ha az Angesteller Feldzeugmeister a közös hadügyminiszterrel szemben a magyar honvédség érdekét nem szolgálja, hanem mindenképpen a közös hadseregnek alárendeli. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon. Élénk mozgás jobboldalon.)

A nemzet a honvédségi intézményt azért állította fel, hogy nemzeti véderő, külön nemzeti felleggel bíró intézményt alkosson meg és azt tapasztaljuk, hogy a honvédség kezelésében teljesen a közös hadsereg szellemének és irányának megfelelő intézkedések hajtának csak végre. A nemzet minden lépése a honvédség önállósítására a honvédség kiemelkedésére irányul, csak egyedül a honvédelmi minisztériumban van célba véve, hogy ezen intézményt minél inkább alárendeljük a közös hadseregnek. (Élénk helyeslés a szélső baloldalon.) Hiszen tudjuk, hogy a honvéd katonai oktatást kezdik germanizálni. Tárgyalva volt ez itt. Azt is tudjuk mindenki, hogy épen a törzstiszti tanfolyamra nem is bocsátatnak, a kik a német nyelvet nem bírják. Mit tesz ez? Azt hogy lehet bár milyen jó katona, jeles tehetség, ha csak a nemzeti nyelven szereztte meg magának a katonai műveltséget, akkor a törzstiszti tanfolyamra nem bocsátatják. Micsoda érdek szolgáltatában történik ez, ha nem a honvédségnek ez a közös hadsereg érdekének való alárendelésénél fogva. (Élénk helyeslés a szélső baloldalon.)

Kezdtől fogva mindig az volt a törekvés a honvédségnél, hogy a magyar nyelv a magyar szellem a magyar nemzeti egyéniség kidomborításának. De mióta a t. honvédelmi miniszter ur rátette a kezét a honvédelmi intézményre, azóta az elnémetesedés ráfenéje bevette magát oda. (Élénk helyeslés a szélső baloldalon.) Az a szellem, amelyelőtt a honvédséget és a honvéd-tiszteket áthatotta ma meg van törve. Régen a honvédek szabadon gondolkodó, szabadon beszélő polárai voltak a hazának; ma a honvédtiszteket, — bárhol figyelemmel kísérem őket, — akár az ebédnél, kávéházakban, vacsoránál németül kezdenek tracsolni, az irodalmi nívón jóval alól álló österreichische deutschon. (Igaz! Ugy van a szélső baloldalon.)

De mit tapasztalunk? Hogy azok a bátor emberek, a kik életüket képesek áldozni a hazáért ismerem vitéségüket, mielőtt összekérülnek a polgári elemekkel, mindjárt félénkekké válnak, mert egy láthatatlan megfigyelésnek, ellenőrzésnek vannak alávetve és ha hazafias nemzeti érzelmek nyilvánításánál tetten kapatnak, vagy ha árulás folytán is jönnek rák, akkor jaj n-kik, mert előhaladásukat megakadályozza a közös hadseregbe behozott szellem, a mely a honvédségnél is fészket vert. (Igaz! Ugy van! Felkiáltások: Gyalázat! Egy hang a szélső baloldalon: Disznóság!)

Fejérváry Géza br. honvédelmi miniszter: Ki az a hős?

Ugron Gábor: Szóba jött a képviselőházban az a nagy kérdés, hogy az a 240,000 ember, a ki a honvédség anyakönyvi állományában vezetetik, nek képezzen pusztán gyalogság és lovasságból álló hadcsapatokat, hanem képezzen egy szerves egészet, legyen tüzérséggel és műszaki csapatokkal elátva; és téved a t. miniszterelnök ur, mert én úgy az 1892., mint az 1893. évben a delegációban a tüzérség szaporítására szánt összeget nem szavaztam meg, még pedig azzal az indoklással, hogy elismerem ugyan, hogy a tüzérséget szaporítani kell, de előbb a honvédséget kell felszerelni tüzérséggel és csak ha ez meglesz és a két tüzérség együttréve nem bizonyulna elegendőnek, akkor válnék szükségessé a közös hadsereg tüzérségének szaporítása. És kirázta leginkább fejét, midőn erről szoltam, a kinek arczán láttuk azt a gunyos mosolyt, melyet itt is szoktunk találni? Kien másén, mint a honvédelmi miniszterén, ki nem arra törekszik, hogy a

honvédség a hadsereg egész szervezetével birjon, hanem arra, hogy — nincs itt mit nevetni! Pulszky képviselő ur, — a honvédség csak oly karrikatúra legyen a hadseregnek, mint az olyan képviselők karrikatúrái a képviselőnek, a kikből hívesztett minden nemzeti önérték. (Zajos tetszés a szélső baloldalon. Nagy zaj a jobb oldalon.)

Ki más, mosolygott gunyosan, mint az, a kire a törvényhozás többsége rábízta a honvédséget, hogy teremtesse meg abból a nemzeti büszkeséget és jövő biztonságunk zálogát a ki, csakugy a közös hadsereg intézköirei féltékenykedjenek, inkább hagyja azt csakának és szervezettlennek. (Zajos helyeslés a bal és szélső baloldalon.) Ha azok a harcosok, melyek e kérdés körül folynak, csak a házban döntetnének el, könnyen vehetők az önök mosolyát és némely katonai tekintélynek humorra való fellendülését. De a hány év eltelik, annál közelebb jutunk egy nagy háborúhoz s annál inkább elszorult szívünk, hogy azt a mi 200 ezren földi honvédségünket hogyan fogják kiszolgáltatni ama ellenséges természetű és pondolódású közös hadseregbeli mullekesapatok? Hogyan fogják a különböző katonai intézmények között fennálló irigységgel és a nemzeti érzések közötti azon nagy küzdelemmel szemben, mely nemcsak Magyarországon, hanem a Lajthán túl is foly, csatározást vezetni azt a honvédséget, a hol azok a csapatok, a melyek védeni és felderíteni tartoznak őket, nem az ő nemzeti testéből kerültek ki? (Zajos helyeslés a szélső baloldalon.)

Ez annyi, mint a különböző kasztok közötti, féltékenységek alkalmat nyújtani arra, hogy egyik a másikat az ellenség biztos csapásainak tegye ki. Látnak, hogy már egyes tábornokok féltékenykedése is ütközetek és hadjáratok elvesztését vonta maga után. Hát mi lesz, ha egész fegyvernemek gyűlölködésével állunk szemben s a gyűlölködés fogja gátolni a honvédség győzelmére jutását?

Ki az, a ki a kezére bízott intézmények kiegészítésében egy lépést sem akar tenni? Epen az, a kinek a korona előtt akkora tekintélye van, hogy rendesen hites tanúnak hívják meg más miniszterek kihallgatására! (Mozgás.) Ha a miniszter ur Magyarországon jó nevet akarna magának szerezni, ha arra törekszik, hogy a nemzeti dícsőségben részes legyen, akkor arra kellett volna törekednie, hogy a historiai léttek megvédésére legkiválóbban hivatott honvédségi intézményt teljes önálló hadsereggé alakítsa át; egy szavába került volna a t. miniszter urnak, hogy erre nézve ő Felségénél az aggodalmakat eloszlassa. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.)

Sokkal jobb lett volna, ha az egyházi-politikai reformok helyett a katonai reformokkal tördött volna a miniszter ur és a nemzetet egy hatalmas védelmi institúcióval ajándékozta volna meg. (Élénk helyeslés és tetszés a szélső baloldalon.)

De hogy ténne ezt a miniszter ur, mikor nem arról, hanem egy kisebb dologról van szó és az azt sem teszi meg, hogy a szegény honvédlós huszár tiszteknek, a kiket egész éven át két sor ujoncznak és lónak kiképzésével kinoznak és gyötörnek agyon és a kire némely honvéd huszár századnál az egész századnak adminisztratója, a század és lovainak kiképzése és egyuttal az élelmészre való felügyelet van bízva, a kik közül néha egyedül a parancsnok volt a századnál a nélkül, hogy egy alantas tisztje lett volna, mondom, mikor azt sem teszi meg, hogy ezen honvédhuszár tiszteknek ha kiemérlnek a magyar állami méntelepeknél biztosítana nyugalmas visszavonulást, pedig milyen jó, milyen szükséges volna az, hogy nem kell nekik pénzbe menni és arra a csekély kegyelemkenyérre szorulni. (Igaz! Ugy van! a bal- és szélső baloldalon.)

Még ebben az egy kérdésben, a mely

teljesen az ő tárczájához tartozik sem tesz meg annyit, hogy a honvédség tisztjei száma ezen nyugalmra vonulási utat és mód megteremtse; pedig az egész nemzet támogatása volna ez irányú ténykedésében. Hiszen oly csekélyeségre van szó, a melyet könnyen megtehetne. De az állami tulajdout képező magyar méntelepeknél a közös hadsereghez tartozó teljesen idegen tisztek végzik a szolgáltatást és a dolog úgy áll, hogy azok szolgálati érdekei nem a magyar kormánynak, hanem a közös kormánynak vannak alárendelve és az ottani alkalmazottaknak előmenetele nem a magyar kormánytól, hanem a közös hadügyminiszterrel függ, (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.)

T. ház! A honvédelmi költségvetésnek több részleteiről lehetne és kellene beszélni, hogy azoknál milyen kicsinyiséssel jár el a miniszter ur. (Halljuk! Halljuk!) Az indokolásban benne van, hogy a miniszter ur új alakulatokat akar létrehozni, de hogy miféleképpen, azt nem mondja meg. A közös hadügyminiszter is megteszi azt, hogy referál a delegátoknak az új alakításokról, a melyeket létre akar hozni és azok megvitájták a dolgot és legalább formailag hozzájárulásuk megkivántatik az új alakításokhoz. Csak a honvédelmi miniszter ur az, a ki az új alakulatokat tárczája költségvetésének indoklásában két szóval bejelenti, de sehol sem mondja meg, miöl állanak ezek tüztesen és sem a t. háznak, sem a pénzügyi bizottságnak részletes felvilágosítást nem adott. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.) Pedig, ha egy szak-törác keretében változás történik, akár viz-szalépés, akár fejlődés legyen az: ahöz a törvényhozásnak hozzájárulási joga van. (Élénk helyeslés a szélső baloldalon.)

Elhetelek önök, élhet a miniszter ur alárendeltjeivel szemben parancs- vagy komandó-szóval, hogy kötelességüket megtegyék: de mi nem állunk komandó alatt. Nekünk jogunk a kötelességünk az, hogy tudjuk, hogy az intézményeket mely irányban, mely célból akarják átalakítani. (Élénk helyeslés és tetszés a bal- és szélső baloldalon.) Ha ez jogunk kötelességünk, akkor nem szabad a házal szemben erre nézve a módot és az alkalmat megtagadni, mert ha ezt tesszik, akkor az alkotmányosság mindinkább frázissá válik s azután arra fogunk fel ébredni, hogy némely generális, angesteller — Feldzeugmeister, csak arra van idekiküldve, hogy császári biztósoként ellenőrizzen bennünket. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.) hatalmalkodjek fölöttünk, kicsinyelje a törvényhozást, megvetve a parlamenti institúciókat. (Élénk tetszés a bal- és szélső baloldalon.)

Epen ezen szempontból is, mert ilyen dolgokat tapasztalok, a mig Fehérvári Géza b. lesz a honvédelmi miniszter, nem szavazom meg a honvédelmi költségvetést. (Eljenzés a bal- és szélső baloldalon.)

Püspöki konferencia.

Budapest, nov. 30.

A püspöki konferencia a hercegprímás budavári palotájában ma délelőtt 10 órakor kezdődött Vasváry Kolos bíboros hercegprímás elnöklése alatt.

A hercegprímás imádkozás után megnyitotta a tanácskozást: és előadta az egyházipolitika terén újabbán előfordult eseményeket. Fehér Ipoly fölolvasta az erre vonatkozó iratokat és levelezéseket. A hercegprímás tájékoztató beszéde után hosszabb vita fejlődött ki, a melyben a megjelentek csaknem kivétel nélkül résztvettek. Különösen hosszasan beszélt Samassa József egri érsek, a ki a többi tárgyak megvitatásában is élénk részt vett.

*

A konferencián a következő határozatok hoztak:

1. A püspöki kar az egyházipolitikai helyzet kényszerítő hatása alatt közös körlevelet bocsátott ki a pápához és a hívekhez azokról a politikai irányításra végett. Ez célból háromtagu bizottságot választott, mely a közös pástörlevél szervezetét elkészíti és azt a szombat d. u. 4 órakor tartandó ülésén terjeszti elő.

2. A kongru ügyében átir a kultuszminiszterhez, hogy vegyes bizottsággal végezze az összeírást. Ez alatt a káptalanokat felhívja jaunár közepi-re közös tanácskozásra.

3. Az autonómia végett átir a miniszterhez hogy a püspöki karra legyetértve 40 tagu bizottság összeállítását kérje a felségtől, kik a hercegprímás vezetésére alatt tanácskozzanak, hogy a kath. kongresszusnak 1872-ben megszakadt fonalát felvegyék.

4. A budapesti kath. nagygyűlés eszméjét örömmel elfogadták. Határozatul január közepét állapították meg. A nagygyűlést a hercegprímás nyitja meg s jelen lesz a püspöki kar lehetőleg teljes számmal.

MINDENFÉLE.

Kolozsvárt, deczember 1.

Deczember 1-vel új előfizetést nyitunk.

Kérjük az előfizetési díjak pontos megküldését.

Kérjük azon t. olvasóinkat, kik előfizetési díjjal hátralékban vannak, sziveskedjenek azokat mielőbb megküldeni, mivel alig egy pár hét választ el az új évtől.

Előfizethetni lehet bármely naptól kezdve. Előfizetési feltételeink lapunk homlokán olvashatók.

— Jóka! és az egyetemi ifjuság. A kolozsvári tudomány-egyetem polgársága, tegnap délután tartott közgyűlésén melyről alább adunk tudósítást óriási lelkesedéssel elhatározta, hogy a nemzet kosztora költségéhez a következő üdvözlő feliratot küldi:

Nagyságos Ur!

A költészetet az ifjúsággal együtt szokás emlegetni, és bizony igen találóan, mivel a fiatal szívnek forró rajongása, a fiatal léleknek tiszta idealizmusa érti át legmélyebben a költő ihlet szavátát, magába szívja azt kéjes mohósággal, és merit belőle szent hitet, hatalmas tette sarkaló erőt meg igaz szeretetet, a melyről az Irás tanítja, hogy „oha el nem fogy.”

Csudálatos-e hát, vagy csak természetes, hogy midőn a nemzet osztatlanul a hála és az elismerés legragyogóbb koronájával ékesíti a magyar írók fejedelmének fenséges homlokát, mi a Haza Királyágán tullekő részeinek egyetemi ifjusága kebelünknek édes melegével örvendezik az örvendezőknek halát adunk a hálaadóknak népes táborában?

A mai kort azzal vádolják, hogy hamar véneké teszi a fiatalokat. Ha ez áll, úgy Nagyságod iránt a magas ég, a honnan min-

vart megkaptam a darab fölívése, átadása napján; a másik százat az előadás utáni napon. Boldog voltam nagyon. Először, mert eljártshattam Teledyt; másodsor, mert teli ház gyönyörködött a felséges szárnyalású díkezőkon; a zongoraszerzeten zengő jámbusokon. Harmadsor, mert volt szivarom. No igen! Mi tagadás benne: a kétszáz szivar se volt utolsó gyönyör.

Hiszen a szivarárus segéd vagy főnök ma is megnézi azt a színészt a ki egyszerre vesz tiz británitát. Százat meg? Pláne egyszerre? vagy még plánebban kétszázat? talán nem is adn, isten tudja miféle gyanuba fogná az embert pénzével. Fehérvári is — kinek igazgatása korából akadnak, még külön érdemei is melyeket mások, másutt okvetlen fel fogok jegyezni, — szintén igen boldog volt. S egy szűkebb körű kicsi bankettskén, az órában a mely basszus hangú hosszú szakállú goromba Komlósnál más oldalról is kifejezést adott meghatottsága és megelégedésének.

Huszonöt esztendő! Egy elrepült álom. Mintha tegnap lett vón!

Nem ugranánk vissza??

Szegény kis Judith.

Angolból fordította:

Amica.

V.

(Folytatás.)

(14)

Öt percz múlva Griffin kisasszony lépett a szobába, szeméből könnyek csapogtak arczára.

— Oh Judith, Judith, drága meggon-dolatlan gyermekem — miért utasítottad Callaghan urat vissza?

Milyen pompás szövetség lett volna számodra! Ő azt mondja, hogy az idősebbik testvére nem nagyon erős és —

— Oh, néni, néni, mi közöm nekem az ő testvérével? — Ha az ország királya volna, még akkor sem mennék hozzá — so-hajtja Judith fájó fejét a néneje vállaira hajtvá.

— És Judith, ő annyira szeret téged — bolondul utánnad — folytatá Griffin kisasszony szelid szemrehányással. S olyan pompás gyémánt ékszereket mutatott, melyeket ha hozzá mentél volna — újból szándékozott foglaltatni.

— Megkímélheti magát attól a kiadás-tól — mondá Judith nevetve. De különben is, Sára néni tudja jól, hogy én nem sokat csinálók a gyémántokból.

—

den erő és elgyengülés vagy, kegyelmes mert egy emberöltőt jóval meghaladó irói munkássága után is tökéletes épségben megőrzé lelkének ifjú szárnyalását megőrzé pedig azt az érett férfikornak bölcsessége mellett.

Minekünk nem adatott meg a nyelvnek bűbájos varázshatalma, mely nevén nevezzé érzelmünket. Am beszédünk a szeretetnek beszéde s így bár keresetlen nem hangzik el; miképen a „pengő érc és zengő cimbalom”, s e hódoló fölirat nem vész el figyelemre sem méltatva a száz meg száz hasonló sőt pompásabbnál pontosabb között; mert Nagyságod nagyon jól tudja, hiszen mi magunk is egyik remek műtől tanultuk, hogy egyforma kézzel írnak sokan, egyforma szívvel kevesen.

— **A Kolozsvárt alakult Jókai ünnepélyt rendező bizottság** hétfőn d. u. 4 órákor gyűlést tart. A gyűlésre a meghívókat Albach Géza polgármester küldte szét.

— **Ifjúsági gyűlés.** A kolozsvári tud. egyetem polgári tegnap d. u. 6 órákor az egyetemi kör helyiségében népes ifjúsági gyűlést tartottak. A gyűlésen körülbelül 300—350 egyetemi polgár jelent meg, minden karból, úgy hogy az egyetemi kör helyiségei zsúfolásig megteltek. Az előre kibocsátott programban: Jókai üdvözlése, az egyetemi polgárság állás foglalatása az egyházpolitikai javaslatok tárgyalása voltak a legfontosabb tárgyak. Az előkészítő bizottság, melynek elnöke Herepei Iván, előadja Boér Elek joghallgatók, ugyanis azt proponálta, hogy a mennyiben a liberális reformok s éppen az egyházpolitikai javaslatok, Magyarországon a szabadelvű eszmék diadalát hirdetik azok mellett, mint elvek mellett az ifjúság foglaljon állást. És, hogy ezen állásfoglalásnak kifejezését adjon az egyetemi polgárság, azt is javasolta az előkészítő bizottság, hogy az ifjúság tartson szüneti ünnepélyes diszgyűlést, ott kijelölje illetőleg előre megválasztott szónokok a javaslatot ismertessek.

Első tárgya a gyűlésnek a Jókai üdvözlése volt.

Ezt megelőzőleg „a magyar diákszépvetség kolozsvári előkészítő bizottság”-ának mult gyűlési jegyzőkönyvét olvasták fel. A jegyzőkönyv hitelesítésénél ellenvélemények merültek fel. Sándor László, Schusztar Emil és Donagány János megtagadták azt, valamint Herepei Iván elnöklési jogát is, mert ez „általános egyetemi gyűlés” s nem a diákszépvetség előkészítő bizottságának gyűlése. Kolozsvári Bálint és Diga Árpád felszólalásai után azonban ezek felett a napirendre tértek. Azt azonban, hogy Jókai Mór ötvenéves jubileuma alkalmából az egyetemi ifjúság felirattal üdvözlje, valamint a már elkészített feliratot — egyhangú lelkesedéssel elfogadták. A másik tárgy azonban annál nagyobb vitát provokált.

Az előkészítő bizottság által proponált diszgyűlés tárgyában pro és contra heves vitatkozások folytak. A közgyűlés azonban a végén még is megengedése jutott s a bizottság javaslatával ellenkező indítványokat mind visszavontak. Ekkor az egyetem oláh nyelvű hallgatói, kik egy csapatban körülbelül 50—60-an jelentek meg egy magukkal hozott nem egyetemi polgár szónokot meghallgatását kívánták, ki ellenjavaslatot terjesztett volna be. Igen, de az egyetem szabályai nem engedik, hogy ifjúsági gyűléseken nem egyetemi polgár beszéljen, hacsak nem tanár, vagy az egyetemi kör disztája. E miatt az elnök arra kérte az oláh egyetemi polgárokat, hogy beszéljen közülük olyan e kinek ehhez joga van; s a felhozott szónoktól megvonta a szót.

Erre egy III. éves jogász szólalt fel az indítvány s a reformjavaslat ellen és követelte, hogy a diszgyűlésen egy oláh szónok is beszélhessen és ott ellenérveit tehesse meg. A gyűlés ezt az indítványt elvetette. E miatt az oláhok zajos ellenmondások után a gyűlést tényleg oda hagyták.

Az elnök ezután tekintettel az idő előrehaladott voltára a gyűlést berekesztette. Előbb azonban az előkészítő bizottság javaslatát a diszgyűlésre vonatkozólag visszavonta, mivel nem tartanak helyesnek az ifjúság tekintélyéhez méltónak, ha a diszgyűlésen melyen tisztán elvek mellett állásfoglalásról van szó még pedig olyan elvek mellett, a mik a szabadelvű haladás feltételei, ellenvélemények merülnek fel. S leginkább azt nem akarja hogy az oláh diákok ebből a dologból is nemzetiségi kérdést csinálva esetleges tüntetésekkel, melyeket az inzultus folytán könnyen ellen tüntetések követhetnek, az egyetemi polgárság tekintélyét csorbítsák.

— **Tanulmányok a jövő évi naptrábról.** A jövő 1894. esztendő, miután nem osztható maradék nélkül négygyel, a közönséges, 365 napból álló esztendő közé tartozik. Hanem azért nem kell busulni, mert lesz benne elég „szent Heyerdal” nap. Csak egy ünnep napja esik vasárnapra és így ki-

jut az ünnepekből bőven. Kettős ünnepel kezdődik az ünnepnap; szombatra vagy hétfőre esnek a következő ünnepek: Vízkereszt jan. 6. István király nap aug. 20. Kisasszony nap sept. 8 és B. asszony fog decz. 8. A farsang összesen csak 30 napból fog állni, de a ki nem éhez a farsangon férjhez menni, az bevárhatja a polgári házasságot. Husvét hétfője március 26. árá esik, akkor még hideg lesz s nem lesz tanácsos nagyon loosolódni. A bolondok hónapja vasárnapon kezdődik és a pünkösti ünnepekkel leszámolunk már május 14-én. Nyár kezdetét kánorójjal ünneplik meg, az ősz kezdetét pedig vasárnapra esik. Advent csak 23 napig fog tartani. Az uralkodó plánéta a szerelmek napja a hold. A jövő esztendő száraz év lesz és piros pünkösd napjára szép időt jelez a kalendárium.

— **Színház.** Száználmas előadás volt tegnap este a kolozsvári színházban. Nemcsak a kórus és zenekar volt rosz, hanem a főbb szereplők is alig tudták magukat beleélni szerepükbe. Kivéve Vadnay Vilma asszonyt, ki dacára nagyfokú meghűlésének, úgy énekelte, mint játékaival magasan kiemelkedett környezetéből. Kápolnaira nézve egyike volt a legfatalisabb estének. Hangja mindjárt első megjelenésénél cserben hagyta s egész estén át küzdött a gixerekkel. Kaposi Józsa hiába igyekezett megfelelni feladatának, tehetsége nem áll arányban a nagy szereppel.

— **Roráték,** az az kora reggeli misék kezdődnek e hó első vasárnapjától, holnaputántól kezdve s tartanak mindaddig, míg a karácsonyi ünnepek bekövetkeznek. Az első roráték ünnepélyes isteni tisztelettel vezetik be a kolozsvári piaristák templomában.

— **Heti vásár** A tegnapi hetivásáron 78 drb szarvasmarha, 53 drb borjú, 8 ló, 23 drb juh, 203 drb sertés és 26 drb malacz, összesen 394 drb adódott el.

— **Jótekonyság.** Maros-Vásárhelyről írja tudósítónk, hogy az ottani „szegény tanulókat segélyező egyesület” választmánya a ruhák kiosztása alkalmából f. év. deczember hó 3-án, (vasárnap) d. u. 11 órákor az iparos polgári egyet gyűléstermben ünnepélyes gyűlést tart. A ruhakiosztás alkalmából 54 leány és 58 fiú (összesen 112 növendék) között összesen: 253 ruha darab, 49 pár lábbeli, 469 frt 76 kr értékben fog kiosztatni.

— **Uj központi pályaudvar.** Budapest főváros forgalmi életében jelentős átalakulás várható ama terv nyomán, a melyre a volt Osztrák-Magyar Államvasutárság pályaházát, a mostani nyugati pályaudvart, központi pályaudvart, központi pályaudvart fogják átalakítani. A zónatartási sikere következtében a személyforgalom és az idegeneknek Budapestre való özönlése oly mértékben emelkedett, hogy sem a volt központi és a mostani keleti pályaudvar, sem a mostani nyugati pályaudvar nem felelnek meg többé a közönség igényeinek. Különösen a keleti pályaudvaron mutatkoznak nagy kényelmenségek. A sínparók nem elegendők, az egész csarnok szűk, a váróhelyiségek is kicsik az árási mértékben szaporodott utasok befogadására.

— **Az európai államok telefonhálózatáról** mult alkalommal között adatokat közltek az alábbiak: Belgiumban a hálózat hossza 20,000 kilométer, az előfizetők száma 6000 s ezek évenként 10 milliószor veszik igénybe a telefont. Olaszországban 7 városban összesen 7270 előfizető, Dániában pedig Kopenhágában egyedül 862 előfizető van. Németországban 10 év előtt 33 városban 5838 előfizető volt; ma 120,000 kilométer vonal és 50,000 előfizető van, a kik évenként összesen 257 milliószor beszélnek. Oroszországban hét városban van telefon s 2000 előfizetővel rendelkezik. Jelenző, hogy itt a hálózat a rendőrfőnök felügyelete alatt van, a kinek joga van bár melyik diskurzust végighallgatni. Hollandiában az előfizetők száma 1718, Franciaországban 20,000 Ausztriában és Magyarországra együtvéve a hálózat 43,726 kilométer hosszú, 275 központi teleppel és 12,000 előfizetővel. A legstörbb hálózat Svájcban van. Hossza 16,000 kilométer, úgy, hogy átlag minden 130 lakosra jut egy-egy állomás, de például Montrenx-ben minden 31 lakosra.

— **Két és fél millió hajléktalan.** Hogy minő nyomor és szegénység uralkodik a hatalmas és művelt német fővárosban Berlinben, arról szomorú tanúságot nyújt az ő menházuk évkönyve. Már majdnem 25 év óta áll fenn a menház. A mult 1892-ik évben 127,759 hajléktalan ember keresett benne menedéket, ezek közül 109,473 férfi, 78,385 asszony, gyermek és leány. A mióta a menház fennáll összesen 2 millió 64 ezer 565 hajléktalan embernek nyújtott menhelyet. De még e hatalmas intézmény sem képes enyhíteni a szegény emberek nyomorát, mert férfiaknak havonként csak 3-szor nőeknek pedig ötször lehet menedéket keresni. Egy hírlapíró, a ki megnézte a menházakat, leírja, hogy a szerencsétlen nyomorgók között látott olyant, a ki valaha sokszoros milliómolt oltant, a ki katonatiszt, gavallér, ur, gazdag kereskedő és vagyonos iparos volt; egy részét a szerencsétlen viszonyok, nagy részét pedig önhibájuk taszította a nyomorba. De még ennél is nyomasztóbb látvány a nő menedékház. Itt a nyomor még szörnyűbb. A menedékház intézmények az élen, politikai pártkülönbség nélkül a legérdemesebb férfiak állanak, ngymint Virchow, Bunzen, Singer stb.

— **20,000 halott.** Londonból telegráfálják: A Reuter-ügynökség e hó 29-iki

kelettel részleteket jelent a kuchani földrendéről. Az első rengés az egész várost és két mértföldnyi területet az összes falvatat elpusztította. A hivatalos kimutatás szerint a lakosság háromötöd része, vagyis 20,000 ember esett a földrengés áldozatává. A földrengés november 24-ig tartott. A november 23-án uralkodott vihar a szabadban táborozó lakosság nyomorát jelentékenyen növelte.

— **Amerikai bugóság.** Pennsylvániának egyik kis városában, Hannoverben egészen sajtóságos körülmények között készítették el a vilamos közúti vasutat. Szep-tember végén egy földművelési kiállításnak kellett volna ott megnyitni és a lakosság óhajtott, hogy erre az alkalomra készen legyen a villanyos közúti vasút. De a munka lassan haladt és így sok polgár ajánlkozott arra, hogy ingyen vesznek részt a munkában. Érdekes látvány volt az, a midőn a város minden rendű és ragu polgárai ásóval, kapával a kezükben dolgoztak egész napon át a városi zenekar pedig lelkesítette őket a napszámban. Volt egy pallójuk, kinek utasításait parancsnak tekintették. Így ment az egész napon, muzikaszó mellett, este aztán Hurrah kiáltások között mentek haza boldog megelégedéssel, pihenni.

— **Orosz kiegészítések.** Pózenből írják, hogy Kovnó kormányzórságban Kraseben, mely 50 verstnyire fekszik a porosz határtól, a kormány parancsára a katolikus templomot be akarták zárnai. A katolikusok, kik erről már eleve értesültek, — összegyűltek maradtak a templomban éjjel és nappal. Éjjel 2 óra tájban Klingenberg kovnói kormányzó vezetése alatt csapatok vették körül a templomot, a melybe szűn-ten erőszakkal betörték és kivont karddal rárohantak a néptömegre. Husz embert megöltek és több mint százat súlyosan megsebesítettek. A csapatok több száz katolikusokat fogtak és hatóság elleni erőszak bünténye czimena hadbírórság elé állítottak. — Krakóból távirják, hogy a lublini tébolyda egyik főfelügyelőjét három évi súlyos börtönrre ítélték, mivel megengedte, hogy a felügyelet alá tartozó örültek közül egynehányan a Nincs elveszve még Lengyelország kezdetű dalt énekeljék.

— **Két szertartás egy temetésén.** A vallási türelemnek melynek Debreczen különben is klasszikus földje, érdekes példája történt tegnap, mint a „D. Ell.” írja, Temetési menet vonul végig az utcán, két kis kopsorát kísérték a temetőbe, kétféle szertartás szerint, melyek szépen megfértek egymása mellett. Szathmári Ferenc polgár az a megrendítő csapás érte, hogy egyszerre halt meg két kedves gyermeke negyedfél éves fia és másfél éves leánykáját. A roncsolótöröklő, ez a pusztító rém regadta el mindketőt. A szülőket vegyes házasságban élők lévén a fia apja vallását, a reformátust, a leányka pedig az anyját, a katolikusot követte. Így ment végbe kétféle szertartás szerint a két-tes temetés. Elöl vitték a keresztet, azután ment a kat. pap meg a kántor, kiket kollégumbeli éneklő diákok követtek. Felváltva hangzott ref. és kat. halotti ének, míg a gyászoló kísért kiért a kat. temetőbe. A sírnál előbb a kat. pap beszélt a leányka kopsoróját, azután a diákok rázendítették a kalvinista halotti éneket:

Zokog a keserves szűle
Elalél bánatában —
Mikor kisdéde, kit szűle,
Száll a földnek gyomrában . . .

Miközben a rög ráhullott a közös sírba tett két kis kopsorára, a sírnak lakói pedig szép csendesen pihennek egymás mellett, a jó Isten pedig nem kérdezi, hogy melyiket kísérték ki a végnyugalomra református szoltárral és melyiknek zendültek a „Circum de-derunt me” szírvázó akkordjai.

— **Vasuti szerencsétlenség.** A Milánó melletti vasuti szerencsétlenségről, melyet már említettünk, még a következő részleteket jelentik: Az összettökező a limitó pályaudvarban, Milánótól 11 kilométernyire a trevegliai vonalon levő állomásán, néhány perccel előtől történt. A 25. számú személyvonat csúszkított sebességgel akart a limitó pályaudvarba berobogni, midőn a Veronából háromnegyed órai késéssel jövő 1122. számú tehervonattal ütközött. A két vonat mozdonya szétzúszott, a személyvonat két kocsija feldől, tüzet fogott és félig megsemmisedett romjai alá temette az utasokat. A postakocsi is feldől, de sérteletlen maradt. A tehervonatnak csak egy kocsija pusztult el. A csendőség, a piontelő tüzoltóság és a vasuti személyzet a mentéssel vannak elfoglalva. Ma reggeli 8 óráig 13 holttestet hantak elő a romok közül. A quastor, a tiszték megjelentek a szerencsétlenség színhelyén. Körülbelül 25 sebesültet a milánói kórházba szállítottak. A szerencsétlenség gyanítható okául azt a körülményt tekintik, hogy a személyvonat vezetője a strútkód folytán nem vehette észre, hogy a jelzőkorong megállásra volt igazítva. A „N. Fr. Pressa” jelentése szerint a halálkocsi is meggyúlt és a benne alvó utasok megégették. Átlaglag 40 utas vesztette életét, 35 utasnak már megtalálták megsemmisített holttestét. A sebesültek számát 25-re teszik.

— **Méregkeverés.** Oportóban szerencsétlenség bűnper van most folyamatban, a melyben az odvaló egyetem egyik híres orvostanárának méregkeverés vádjá ellen kell védekeznie. A vádlott dr Urbino de Freitas kiváló tudós s az oportói portugal egyetemen a higienia tanára. A legborzasztóbb, a legkegyetlenebb mérgek egész sorával van vádolva, a melyeket hideg megfontolással,

kiszámított kegyetlenséggel hajtott végre csupán azért, hogy ipja Don José Antonio de Sampaio négy millió piacetát érő vagyonának egyedüli örököse lehessen. E czélból legelőször is sógorát, ifjabb Antonio de Sampaio 1889. év karácsony napjának előestéjén vacsorára hívta magához Antonio de de Sampaio a második fogás után hirtelen roszul lett, az orvos azonban rögtön észrevette, hogy a mérge nem hat teljes erővel, s azzal az ürügygel, hogy a betegnek erősítőt ad be, a mérgeből karjába feokendezett. Az injekció után a szerencsétlen ember azonnal meghalt, mintha szélhűtés érte volna. Halála után a meggyilkoltnak három gyermekére került a sor. Portugáliában szokás, hogy hűsvértek a rokonok czukorkákat adnak egymásnak ajándékkba s ezt használta föl az orvos tervének kivitelére. A három gyermeknek megértezt czukorkákat küldött, de csak az egyik halt meg, a másik kettő az édességekből kevesebbet evett semhogy komolyan megárhathat volna nekik. A harmadik áldozat egy tanárna, névleg Ayres de Gouveia volt, a ki azért állt útjában, mert rendes tanár volt az egyetemen, míg Freitas csak magántanár levén, katedrájára vágyott. Őt is meghívta magához lakomára, s az állását csakugyan meg is kapta. Hasonló módon gyilkolt meg egy ismert oportói bankárt is, mert akadályozta neje örökösödését. Most végre a büntető bíróság elé került a gyikos tanár. A tárgyalásra több, mint száz tanu van megidéve.

— **A szultán egy eltűnt leánya.** Konstantinápolyból írják, hogy ott a Szent Sziórl nevezett zárdában felfedeztek az apácák között egy fiatal nőt, a ki a szultán leánya és a kinek származásáról a többi apácák nem tudtak semmit. Néhány évvel ezelőtt a császári háremből megszökött egy odaszik, a ki egy görög orvosba szerelmes volt, magával vivén két éves leánykáját. A kis leányt alnáv alatt beadtá az anyja a nevett zárdába és most az anyának egy névtelen levele derítette fel az ügyet. A szulták Vitabi pasa által elvitette a leányt a zárdából.

LEGUJABB.

(Az Ellenzék eredeti táviratai.)

Országgyűlés.

Budapest, decz. 1.

A képviselőház mai ülése nagyon zajos volt.

Napirend előtt felszólt Ugron Gábor. Felhívta a ház alelnökét Perczel Dezsőt, hogy mondaná meg, miért utasította őt rendre, holott ő a rendet a legkevésbé sem zavarta meg.

Kijelenti, hogy e tett elkövetésére Perczelnek joga nem volt.

Másrészt mert nem utasította rendre Fejérvári Géza báró honvédelmi minisztert, mikor Thali Kálmán megjegyzésére odakiáltotta: „hazugság”.

Ugron Gábor e jogos felszólalására Bánffy Dezső báró, a ház elnöke felelt.

Kijelentette, hogy az elnöki rendre utasítás vita tárgyává tenni nem lehet.

Elnök emez egyoldalú és részre hajláról tanuskodó kijelentése az ellenzék sorreiban nagy megütközést és viaszatetszt szült.

E kijelentésre Ugron képviselő megadta a méltó feleletet.

Azt ajánlotta ugyanis Ugron Gábor, hogy az elnök urak, mielőtt az elnöki székre tlnék, jó lesz, ha jóvőre megtanulják és megértik a házszabályokat

Ugron e kijelentése a baloldalon zajos helyesléssel találkozott.

A jobb oldalon napi rendre térést hangoztattak s a nagy zajban az elnök Ugron Gábot rendre utasítja.

A honvédelmi tárca költségvetése.

Budapest, decz. 1.

A honvédelmi tárca költségvetésének zárbeszedeit tartották ma meg.

A zár

H i r d e t é s e k.

Hirdetmény.

A borszéki fürdőn levő Remény szállodát és Kaszinó-helyiséget 1894. évi Január hó 15-én — Borszéken — az üzleti irodában tartandó nyílt árverésen 1894. évi Junius hó 1-től 1899. évi Szeptember hó 15-ig terjedő 5 évnél időtartamra az alatt irt igazgatóság haszonbérbe adja.

1.) A Remény-szálloda 26 teljesen berendezett szobájának, a veranda, konyha, kamara és mellékhelyiségeivel kikiáltási ára évenként 2000 forint.

2.) A Kaszinó-helyiségnek kikiáltási ára évenként 100 forint. A bérbeadás részletes feltételei az üzlet-irodában megtekinthetők.

Ajánlatok a nyílt és zárt árverezésre a kikiáltási ár 10%-ának csatolása mellett, az árverezés napjának reggeli 8 óráig elfogadhatnak külön-külön, vagy együttesen a Remény és a Kaszinó-helyiségre nézve.

Borszék, 1893. évi november hó 25-én.

A fürdő és üzlet:

Köllő János s. k.,
igazgató.

1142. (8-8)

Siklady Imre,
tiszti gyűlés jegyzője.

7774—1893.

közl. sz.

1141. (8-8)

Pályázati hirdetmény.

Zilah város képviselő testülete 10,000 forintig terjedhető költséggel egy vízvezetékkel, jégveremmel ellátott közbiztonsági építést elhatározván; ezen közbiztonsági tervének a költségvetésének elkészítésére pályázatot hirdet, s felhívom mindazokat, kik pályázni óhajtanak, hogy a közbiztonsági elkészített tervet és költségvetést hozzám 1894. évi Január hó 1-ig adják be.

A viszonylag legjobb pályamű 150 forinttal díjazatik.

Zilah, 1893. évi november hó 18-án.

P É N T E K,
polgármester.

A legkitünőbb ásványvizek anyaföldjének
a székelőföldnek kincses termékei

„RÉPÁTI“

legtisztább égvényes gyógy-savanyuvíz,

mely páratlanul szerencsés vagy összetétele és rendkívül dús, főleg kőből szénas tartalma folytán, ritkítja pártját a kontinensen.

Első rangú gyógyital

különösen emésztési és vizeleti nehézségeknél, vese és gyomorbetegségeknél, gyulladási hólyag és köszvényes bántalmaknál; mely betegségek ellen a „répáti“ ásványvíz használata megkezdhetetlen értékű a legmesszebb menő figyelemre méltó.

Legfelségesebb ízű, legégségesebb borvíz,

mely tekintetben is a „répáti“ ásványvíz mellett, a forgalomban levő ásványvizek legtöbbjei határozottan elmaradnak.

A „répáti“ ásványvíz mint ritka természeti kincs, tehát, úgy is mint a belső szervek betegségei ellen legkiválóbb, leghatásosabb a gyógyszerminőségű gyógyító szert, úgy is mint páratlan élvezeti italt (igen jeles orvosi bizonylatok), valamint a gyakorlatból merített magántapasztalatok alapján minden észlelővel elfogulatlanul ivóknak rendszeres használatára a legmeglehetőbb — felkeltéssel ajánlhatom.

Mindig frissen töltésben kapható Kolozsvárt: Misselbacher, Herczeg Albert, Könyv és Hirschfeld Sándor utraknál, a gyógyszer-tárakban és minden nevezetesebb vendéglőben.

Kiváló tisztelettel

a „répáti“ gyógyforrás kezelője:

1044 (16-75)

GYÖRGY JÓZSEF,

Kérdi-Vásárhelyt (Háromszékmegye.)

SZÉKELY SÁNDOR
vendéglője és étterme

December hó 1-től fogva

házi konyhával lesz berendezve,
hol ebéd és vacsora havi előfizetés mellett

abonánsok

elfogadhatnak olcsó árak és pontos kiszolgálattal.

Koszt házhöz hordva olcsó áron!!

Ajánlom valódi villányi, fehér- és vörös boraimat, literenként 44 krajczárért.

A konyha jószágáról és a borok tisztaságáról gondoskodik van.

Tágas szobák és csinos berendezés!

Vengélgölj bejárat: Fapiacz-sor 5. szám és Csillag-utca 4. szám alatt.

1151. (2-8)

Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve — Javítások pontosan és gyorsan.

Sternberg Ármán és testvére
sz. és k. sz. sz. hangszerek-írók
Budapest, VII. ker. Károlyi-utca 36.
Saját készítményű, mindenféle hangszerek és azok kiegészítői és alkatrészei. Mindennemű hangszerek és zenélőkészítési javítás és hangolási szakmájuk pontosan és gyorsan.

A „COLUMBUS“ czimbalmaverője megújított az eddigi pamutot és szőrmét, erős és csengő hangot nyújt. Minden verőre bárki ráhuzhatja és mindenkori is huzhatja — Sohasem pusztul el. — Ára a verőpálcákkal együtt az utóbbinak minősége szerint 1. frt, 2. frt, 2. frt 50 kr, 3. frt és 3. frt 50 kr. Külön a „COLUMBUS“ verője párja 1. frt.

Legújabb! Legújabb!
INTONA
változtatható ércszínekkel és korlátlan műsorral.

Ezen új találmány hangszere minden előzetes tanulmány és zeneismeret nélkül azaz meg szoktatás nélkül zenedarabot lehet játszani. — Ára 12 frt, a kitalapok darabja 30 kr.

Megrendelések az árak előleges befizetése mellett vagy utánvételre teljesíthetők.
1038. (12-20)

Tízévi kölcsönös. — Résztvevők nincsenek.
Az összes nyereség a biztosítottak javára esik.

A legnagyobb és leggazdagabb
pénzügyi vállalat a világon.

Biztosítási alapja
907 millió
frank.

THE MUTUAL
NEW-YORKI ÉLETBIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG
ALAPÍTVA 1843.

Biztosít
emberéletet
legbiztonságosabb és legelőnyösebb
módszerrel szerinti.

Prospektusokkal és tisztelettel felvilágosításra szolgál az
Erdélyi-részi aligazgatóság,
Kolozsvárt, Belhid-utca 16. sz. alatt.

ÜZLETHELYISÉG

KERESTETIK,

öt esetleg hat-hét szobából álló

földszintes lak

a jövő tavaszra, esetleg júliusra.

Padlás, pince, konyha nem követeltetik, csak nagy fűskamara.

Külön álló teleknek vagy udvari lakásnak előny adatik.

Ajánlatokat december hó 15-ig elfogad

a „Kolozsvár“ kiadóhivatala.

1090. (3-4)

Jó száraz usztatlan

TÖLGY TŰZIFA

Kolozsvárig szállítva vagononként m. mázeája

csak 44 és 48 forint.

Nemkülönben tölgyfa pallók, sport talpfák, kullók, építkezésekhez való faragott fenyőfák, zsendelyek, stukatúzfák, szőlő csap karók szintén a legolcsóbban beszerezhetők:

Kiss Károly-nál,

B.-Hunyadon.

1121. (4-12)

MATUTSEK JÓZSEF

27. év óta tennélő

férfi-, női- és gyermek cipész-üzlete

Kolozsvárt,

Főtér 32-ik szám alatt,

a volt HUTFLESZ-féle üzlethelyiségben.

Megrendelések beküldött mérték vagy lábbeli minta után a legjobb anyagból és dívat szerint, lehetőleg gyorsan teljesíthetnek.

731. (33-x)

A „KÖZMŰVELŐDÉS“ Irod. és Műnyomdai Részvénytársaság Kolozsvárt

Beltorda-utca 1. sz. alatti felvételi irodájában

papír-, író-, rajz- és irodaszerekből kereskedést rendezett be,

melyet sietünk szíves figyelmébe ajánlani.

Diszes dobozokba öltött hazai és külföldi Levélpapírok, úgy minden e szakmába vágó cikkek jutányos áron lesznek kiszolgálva.

Gazdag választék van a következő iskolai cikkek közül is és pedig: Carton-papír, ecetek, előírt füzetek, egyszerű-táblázatok, fanemű rajzeszközök, fokmérők, füzet-tartók, gyakorlati füzetek, hajlított vonalzó, háromszögek, hangjegyzetek, írásminták, írkák, íróollak, írók, íróhegyezők, író-órák, iskolai füzetek, iskolai táskák, jegyzet-

Árai határozottak, de olcsók. — Vidéki megrendelést igen pontosan teljesít, s 10 frton felül bérmentve küldi meg.

897. (15-x)